

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องความต้องการในการศึกษาต่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้ อุปสงค์ทางการศึกษา ความสำคัญและโอกาสในการศึกษาต่อ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาที่ศึกษาดังนี้

อุปสงค์ทางการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงอุปสงค์ทางการศึกษาไว้ดังนี้

ซาร์จ อุดมไพจิตรกุล (2543 : 2-4) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีอุปสงค์ของการศึกษาไว้ว่า เป็นความต้องการของนักเรียนที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ หรือความต้องการของสังคมที่จะพัฒนาคุณภาพของประชากรตามเป้าหมายที่วางไว้ เมื่ออุปสงค์ทางการศึกษา เป็นความต้องการของบุคคลหรือสังคมที่หวังจะเรียนมีวิชาความรู้ ในด้านต่างๆ เพื่อประกอบอาชีพ และเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่น แล้วนั้น สามารถแบ่งอุปสงค์ของการศึกษาเป็น 2 ส่วนคือ

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน การศึกษาจึงเป็นการลงทุน(Investment) เพื่อผลิตประชากรที่เรียกว่า ทุนมนุษย์(Human Capital) เป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง
2. เพื่อตอบสนองความอยากรู้ของนักเรียน การศึกษาจึงเป็นการบริโภค (Consumption) เพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น การศึกษาจึงเหมือนกับสินค้าเพื่อการบริโภค เป็นอุปสงค์ปกติ คือ อยากรู้ ได้เรียน และทำให้รู้ ความอยากรู้ก็หมดไป

สาเหตุที่เกิดอุปสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อจะได้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ
- 2) ร่วมกิจกรรมทางสังคม
- 3) ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อม
- 4) ความเป็นสากลทั้งด้านเครือข่ายของความรู้ และเครือข่ายของอาชีพ
- 5) การยอมรับของสังคม
- 6) การเตรียมกำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- 7) สร้างความสามารถเพื่อการแข่งขันของประเทศ

8) เตรียมความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานของสังคม

9) สร้างช่องทางโอกาสแก่ผู้มีการศึกษา

10) การศึกษาส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มผลผลิต

ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ทางการศึกษา

1. วิเคราะห์จากสาเหตุที่ทำให้เกิดอุปสงค์ของการศึกษาแล้วสรุปได้ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงานระดับการศึกษา เป็นต้น

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระดับรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ อัตราค่าเล่าเรียน รายได้บิดามารดา รสนิยม ทัศนคติ เป็นต้น

3) ปัจจัยอื่นๆ เช่น ยศถาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่งงานและรายได้หรือผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ความเชื่อ ระยะเวลา ความยากง่ายในการเรียน เป็นต้น

2. ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา เช่น โอกาสหารายได้มีมากกว่า โอกาสมีงานทำ ผลตอบแทนต่างๆ

3. ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

ณัชชา ประกฤติพงษ์ (2545 : 18) กล่าวว่า อุปสงค์การบริการทางการศึกษา เป็นการบริโภคสินค้าและบริการพิเศษที่เป็นการลงทุนแบบแฝง ที่มีการได้รับผลตอบแทนทางด้านสังคม และส่วนบุคคลสำหรับการศึกษามีการขยายตัวไปพร้อมกับการเพิ่มจำนวนประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจ และอุปทานบริการทางการศึกษา อุปสงค์ทางการศึกษามีปัจจัยทางด้านรายได้ อัตราค่าเล่าเรียน สินค้าที่เกี่ยวข้อง จำนวนประชากร รสนิยม กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา และปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากปัจจัยที่กล่าวมาสามารถนำมาพิจารณาเข้ารับบริการทางการศึกษา

ดังนั้นแล้วสรุปได้ว่า อุปสงค์ของการศึกษา เป็นการบริโภคสินค้าและบริการพิเศษที่เป็นการลงทุนแบบแฝง ที่มีการได้รับผลตอบแทนทางด้านส่วนบุคคลและสังคม เช่น รายได้ที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ความก้าวหน้าต่างๆ ซึ่งผลตอบแทนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ โนลส์ที่ว่าบุคคลมีความต้องการสำเร็จในที่นี้คือ รายได้ของตนเองที่เพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาต่อ เราจึงจัดได้ว่าอุปสงค์ของการศึกษาเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand) เนื่องจากเป็นลักษณะของการเกิดอุปสงค์ สำหรับประชากรที่มีคุณภาพขึ้นมาก่อน แล้วจึงเกิดอุปสงค์ของการศึกษาตามมา เพราะเมื่อผู้เรียนประสงค์ที่จะศึกษาที่จะได้รับความรู้ แล้วจึงนำความรู้ไปใช้ประกอบการปฏิบัติงาน โดยที่อุปสงค์ดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างอื่นต่อเนื่องด้วย

ความสำคัญและโอกาสในการศึกษาต่อ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาช่วยให้ประชาชนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองด้านต่างๆตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่วางรากฐานพัฒนาของชีวิตแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันด้านการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสามารถสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ การพัฒนาประเทศใน โลกมีการแข่งขันสูง พลังอำนาจของชาติจะเกิดขึ้นด้วย พลังอำนาจของคนที่มีการศึกษา หรือคนที่มีความรู้เท่านั้น ดังนั้นถือว่า การศึกษา คือ กระบวนการที่มีความสำคัญสูงสุด ในการสร้างชาติอย่างแท้จริง (นุจธิดา เทพลีขิตกุล, 2543 : 4)

นอกจากนี้ นุจธิดา เทพลีขิตกุล (2543 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อของนักเรียนไว้ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการเพิ่มคุณภาพให้กับคนส่วนใหญ่มีโอกาสได้รับการศึกษามากเพียงใด บุคคลเหล่านั้นจะได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพมากเท่านั้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมมากที่สุด

2. ระดับความเสมอภาคโอกาสทางการศึกษา มีผลเชื่อมโยงต่อระดับการกระจายผลประโยชน์อันเกิดจากรัฐบาล ด้วยเหตุนี้เอง รัฐบาล นักวิชาการ นักการเมือง สื่อมวลชน จึงเห็นพ้องต้องกัน ในอันที่จะกระจายผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนาไปสู่คนส่วนใหญ่ของประเทศให้มากกว่าที่เป็นอยู่ กลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการกระจายผลประโยชน์ก็คือ การขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่คนส่วนใหญ่กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากข้อเท็จจริงโดยทั่วไปที่ว่าผู้มีโอกาสทางการศึกษาคือว่า ย่อมมีความสามารถที่จะแบ่งปันผลจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้มากกว่า การศึกษาต่อมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1) การที่ครอบครัวมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดี ก็จะมีผลให้นักเรียนมีโอกาสในการศึกษาต่อมากขึ้น นั่นคือ ครอบครัวที่มีฐานะดี บิดาประกอบอาชีพที่มีเกียรติ อยู่ในสังคมจะทำให้นักเรียนได้รับแรงกระตุ้นในการศึกษาต่อได้ด้วย

2) นักเรียนที่มีสติปัญญาสูงก็จะเป็นผลให้มีโอกาสในการศึกษาต่อมากขึ้น เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกเข้าเรียนยังใช้ระบบการสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อ

3) การยอมรับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับสูง จะทำให้นักเรียนได้ตัดสินใจ และเอามาเป็นแนวคิดของตน

4) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูง จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนต่อระดับสูงขึ้นด้วย เพราะผลจากการประสบความสำเร็จในอาชีพและสังคมของผู้ปกครอง มีส่วนเป็นแรงบันดาลใจในการตัดสินใจศึกษาต่อ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การมีโอกาสศึกษาต่อของนักเรียน หรือไม่มีโอกาสนั้น สถาบันหลักคือสถาบันครอบครัว เป็นแรงผลักดันอันสำคัญในกระบวนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้ก้าวสู่สังคมต่อไป (Baldrige, 1980, อ้างใน สิริพร พวงมาลัย, 2543) การศึกษามีความสำคัญทั้งตัวบุคคลและประเทศชาติ เพราะการที่เด็กได้มีโอกาสเรียนต่อมากขึ้น ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแสวงหารายได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังช่วยลดปัญหาแรงงานเด็กและเป็นพื้นฐานในการยกระดับประเทศ ให้ก้าวหน้าขึ้นสู่ความเจริญมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

ความหมายของความต้องการ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายคำว่า ความต้องการ ไว้ดังนี้
 วิจิตร อวระกุล (2540 : 79) กล่าวว่า ความต้องการ (Needs) เป็นความต้องการของมนุษย์ หมายถึง สภาพที่บุคคลยังขาดหรือยังไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีความต้องการที่จะมีหรือให้ได้มาในสิ่งเหล่านั้น ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการทางด้านสังคม การที่บุคคลพยายามขวนขวายให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนยังขาดอยู่จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยการเรียนรู้ศึกษาจากวิชาการ ประสบการณ์จนกว่าจะได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 144) กล่าวว่าความต้องการเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เพราะในชีวิตของคนเรานั้นจะต้องมีการดิ้นรน เพื่อหาทางตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และทิศทางของพฤติกรรมก็จะถูกกำหนด โดยแรงผลักดันของความต้องการที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

อภิรักษ์ เจริญเชื้อ (2543 : 10-11) ได้ให้ความหมายของความต้องการว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับเพื่อการดำรงชีวิต เมื่อร่างกายเกิดความต้องการจะทำให้เกิดแรงขับขึ้น แรงขับหรือแรงจูงใจนี้เองที่กระตุ้นหรือผลักดันให้ร่างกายทำพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ พฤติกรรมที่กระทำจึงมีทิศทาง หรือมีจุดหมายอยู่ที่สิ่งที่ต้องการได้แล้ว แรงขับก็จะลดลง เพื่อที่จะได้สนใจและเกิดการเรียนรู้อย่างได้ผล เนื่องจากแรงจูงใจเกิดจากความต้องการ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 160) กล่าวว่าความต้องการ (Needs) หมายถึง สภาพขาดแคลนซึ่งเกิดเมื่อใดก็ตามที่ไม่มีคุณสมบัติทางสรีระ หรือทางใจ เช่น เราคอแห้งเนื่องจากการพูดมากเนื้อเยื่อที่ลำคอขาดน้ำเราจะรู้สึกกระหายน้ำขึ้นมาทันที หรือเรารู้สึกต้องการอาหาร (หิว) ก็เพราะเกิดจากความขาดแคลนนํ้าตาลในกระแสโลหิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 436) ได้ให้ความหมายความต้องการ หมายถึง อยากได้ ใครได้ ประสงค์จะได้

จากความหมายความต้องการ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของความต้องการ หมายถึง สภาพความอยากได้ ใครได้ หรือประสงค์จะได้ในสิ่งที่บุคคลยังขาดหรือยังไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีความต้องการที่จะมีหรือให้ได้มาในสิ่งเหล่านั้น

ลักษณะความต้องการ

มนุษย์ทุกคนมีกระบวนการความต้องการไม่เหมือนกันหรือมีแบบแห่งความต้องการที่แตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยที่เป็นต้นเหตุหรืออิทธิพลต่อความต้องการต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างของบุคคล สภาพแวดล้อม การเห็นคุณค่าของความต้องการและอื่นๆ

สุชา จันทร์อม (2529: 105) ได้กล่าวว่า มนุษย์เรามีความต้องการตามธรรมชาติ ถ้าได้บรรลุความต้องการตามประสงค์ก็จะรู้สึกนิยมนิยมขึ้นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการเป็นเครื่องกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาเพื่อสนองความต้องการ หรือความจำเป็นให้จึงได้ โดยแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประการ คือ

1) ความต้องการทางร่างกาย ประกอบด้วย ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ หายใจ การขับถ่าย การเคลื่อนไหว การพักผ่อน เป็นต้น

2) ความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย ความต้องการความรัก ความปลอดภัย อิศรภาพและความสำเร็จ

3) ความต้องการทางสติปัญญา

วิจิตร อาวะกุล (2540: 79) ได้แบ่งความต้องการออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ความต้องการในสิ่งที่ใช้ในการดำรงชีวิต (biological) หรือความต้องการทางร่างกาย เช่น ต้องการอากาศหายใจ ต้องการน้ำดื่ม เป็นต้น

2) ต้องการในสิ่งจรใจ (socio-psychological needs) หรือ ความต้องการทางใจ เช่น ความต้องการการยอมรับ ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

ในทางจิตวิทยาเชื่อว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความต้องการ เมื่อมนุษย์มีความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการขั้นสูงขึ้นไป ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีความต้องการ ดังนี้

1. ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของMaslow (Hierarchy of Needs Theory)

ความต้องการของมนุษย์นี้ Maslow ได้แบ่งความต้องการพื้นฐาน(Basic Needs) ออกเป็น 5 ขั้น คือขั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีระ หรือความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงหรือ ปลอดภัย (Safety Needs) ขั้นที่ 3 ความต้องการทางด้านสังคมและความรัก (Social and Love Needs) ขั้นที่ 4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) ขั้นที่ 5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self Actualization) Maslow ได้จัดลำดับความต้องการจากต่ำไปหาสูง เริ่มจากความต้องการทางสรีระหรือความต้องการทางร่างกาย ซึ่ง Maslow เชื่อว่าเป็นความต้องการพื้นฐานที่มีแรงผลักดันรุนแรงที่สุด ถ้าความต้องการนี้ขาด จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมตอบสนองจนเป็นที่พอใจ จึงจะมีความต้องการขั้นสูงต่อไป โดยมีผู้ให้คำอธิบายความหมายของความต้องการพื้นฐาน 5 ขั้นตามทฤษฎีของ Maslow มีดังนี้

1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) ไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 109-111) ให้ความหมายความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) ซึ่งเป็นความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การที่ร่างกายต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ความต้องการทางเพศ ซึ่งมนุษย์จะต้องได้รับความต้องการทางด้านร่างกายอย่างเพียงพอ เมื่อได้รับอย่างเพียงพอแล้วมนุษย์จะเริ่มความต้องการในขั้นต่อไป เพื่อตอบสนองความต้องการ เมื่อผู้บริหารได้รับรู้และวิเคราะห์ถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในด้านนี้แล้ว ผู้บริหารต้องอาศัยการจูงใจด้วยการตอบแทนเพื่อให้ร่างกายสุขสบาย เช่น อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ของใช้ต่าง ๆ บ้านพักที่อยู่อาศัย การได้รับการเยียวยารักษาโรค และการมีสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่ดีถูกสุขลักษณะอนามัย ซึ่งลักษณะการจูงใจดังกล่าวอาจจะออกมาในลักษณะของตัวเงินที่จ่ายเป็นค่าตอบแทนหรือการจัดสวัสดิการ

สมาน อัสวภูมิ (2545 : 228-229) ให้ความหมายความต้องการปัจจัยพื้นฐาน (Physiological Needs) ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 ว่า ความต้องการปัจจัยพื้นฐานประกอบด้วย ความหิว ความกระหาย ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ และความต้องการทางร่างกายต่าง ๆ

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 24) ให้ความหมาย ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 กล่าวว่า ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) คือ การทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ร่างกาย เมื่อเกิดความหิว ความกระหาย ความง่วง และความปรารถนาทางด้านเพศ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของแรงขับของมนุษย์ที่สำคัญเพื่อให้ตนเองมีความอยู่รอด Maslow พิจารณาว่า ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นเสมือนพื้นฐานที่มาก่อนความต้องการสิ่งอื่นทั้งหมด ดังเช่นเมื่อคนหนึ่งมีความหิวจัดและต้องการอาหารอย่างรุนแรงต้องการอย่างอื่นจะถูกกลืนไปหมดสิ้น

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2550 : 93 - 94) ให้ความสำคัญความหมายความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ (Physiological Needs) ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 ว่า ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ เป็นความต้องการในระดับต่ำขั้นแรก เป็นความต้องการซึ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอดอันเป็นเรื่องกายภาพและชีวภาพคือ ความต้องการในการพักผ่อน อากาศ อุณหภูมิที่พอเหมาะ การขับถ่าย การเคลื่อนไหว เรื่องเพศ รวมตลอดถึงความต้องการในปัจจุบันคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546 : 162) ให้ความหมายความต้องการทางสรีระตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 ว่า ความต้องการทางสรีระ ได้แก่ ความต้องการทางสรีระในการกิน การอยู่ ความสุขสบายทางกายทั้งปวง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 145 – 146) ให้ความหมายความต้องการทางกาย (Physiological Needs) ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 ว่าเป็นความต้องการเบื้องต้นของชีวิต เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ (Sex) ถ้าหากคนเราขาดสิ่งเหล่านี้ บางประการก็อาจรู้สึกทรมานทรมาย หรือเอาชีวิตไม่รอดและต้องพยายามดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นโดยวิธีใดก็ตาม

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 167) ให้ความหมายความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 ว่า ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการกิน การอยู่และความสุขสบายทางกายทั้งปวง ซึ่งจัดว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Human Basic Needs) ที่จะทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 61) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 กล่าวว่า ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological Needs) เช่น อาหาร น้ำ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ

จากการศึกษาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 1 Physiological Needs ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้ดังนี้

ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็น ความต้องการพื้นฐานของร่างกายที่ขาดไม่ได้ ได้แก่ อาหาร น้ำ และเครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย สถานที่พักผ่อน สถานที่พักผ่อน สภาพแวดล้อมที่ดีมีอากาศถ่ายเทที่ดี มีสวัสดิการที่ดี ดังนั้น โรงเรียนจึงมีหน้าที่จัดหาเงินทุนให้กับนักเรียน มีโรงอาหารที่คอยบริการอาหารให้กับนักเรียนที่ถูกหลักสาธารณสุขราคาไม่แพง บรรยากาศในโรงเรียนมีความร่มรื่นอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีห้องสุขาคอยบริการที่เพียงพอ มีห้องสำหรับปฏิบัติศาสนกิจ โรงเรียนให้การสนับสนุนเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security or Safety Needs)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security or Safety Needs) ไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 109-111) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security or Safety Needs) เป็นความต้องการในขั้นที่ 2 ซึ่งมนุษย์มีความต้องการความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หน้าที่การงาน เช่น มีความเป็นอยู่ที่ปลอดภัย ไม่มีอันตรายจากโจรผู้ร้าย การอยู่ในความเสียด่าง ๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ การที่ผู้บริหารจงใจด้วยการสร้างความรู้สึกไม่หวาดระแวง เกรงกลัว แต่เป็นความรู้สึกที่สบายใจ ปลอดภัย มีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ไม่หวาดหวั่นที่จะถูกปลดออกจากงาน โดยไม่มีเหตุผลอันควร หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งในลักษณะของการสร้างการจงใจเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในขั้นนี้ นักเรียนควรรู้ให้ความมั่นคงและปลอดภัยทั้งในด้านชีวิต ร่างกาย จิตใจ ตลอดทั้งทรัพย์สิน

สมาน อัสวภูมิ (2545 : 228-229) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย และการได้รับการปกป้องจากภัยทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 24) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว

ความต้องการทางด้านความปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นตามมา ความต้องการความปลอดภัยนี้มีอยู่ 2 แบบ คือ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านทางเศรษฐกิจ Maslow กล่าวว่า ผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดี ร่างกายปกติ และมีการดำรงชีวิตเหมือนบุคคลทั่วไป ส่วนใหญ่จะมีความพอใจในความมั่นคงที่เขาได้อยู่ ถ้าสังคมดำเนินไปด้วยความสงบ คือ เป็นสังคมที่ดีทั่วไป จะทำให้บุคคลหรือสมาชิกของสังคมนี้รู้สึกว่าเขาเองมีความปลอดภัยมั่นคงจากสัตว์ที่ดุร้าย จาก อุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลง อาชญากรรม การข่มขู่ การฆาตกรรมและการกดขี่ Maslow ยังกล่าวต่อไปอีกว่า เมื่อเกินจากจุดข้างต้น ความต้องการความมั่นคงในสังคมสมัยใหม่จะเพิ่มขึ้น การซื้อ การประกันชีวิต การทำงานที่มีความมั่นคง หรือมองในแง่หนึ่ง คือการแสวงหาความมั่นคงในด้าน เศรษฐกิจของตนเองนั่นเอง

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2550 : 93 - 94) ให้คำอธิบาย ความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการใน ความปลอดภัยและความมั่นคง แรงจูงใจของมนุษย์เรานั้นมิได้มีปรากฏให้เห็นเด่นชัดทุกอย่าง ตลอดไป แรงจูงใจบางอย่างอาจเห็นและเข้าใจได้ง่าย เช่น แรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการทาง ภายนอก และชีวภาพดังได้กล่าวมาแล้ว แต่มีความต้องการอีกหลายอย่างที่ซ่อนอยู่ภายใต้จิตสำนึก และมักจะชี้ให้เห็นชัดได้ยาก

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546 : 162) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎี ความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการสวัสดิภาพ ได้แก่ ความ ต้องการความปลอดภัย สิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ความกลัว การสูญเสีย ภัยอันตรายต่าง ๆ ความมั่งคั่ง และหลักประกันในการทำงาน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 145 – 146) ให้คำอธิบายความหมายตาม ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการของคนเราที่จะพยายามหลีกเลี่ยงภัยอันตรายทั้งปวง ความเจ็บปวดครว ร้าว ความผิดหวังต่างๆ ดังนั้นองค์การทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งของภาครัฐบาลหรือเอกชน จึงได้จัดตั้งงานสวัสดิการต่างๆขึ้น เพื่อให้พนักงานมั่นใจว่า ในยามที่ตนเองหรือครอบครัวเจ็บป่วยก็ ยังมีผู้คอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องค่ารักษาพยาบาลมีการประกันชีวิตให้ มีการประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ในขณะที่ทำงาน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้คนเราทำงานด้วยความสบายใจมากขึ้น

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 167) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความ ต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการสวัสดิภาพ (Safety or Security Needs) ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัยความมั่นคงและหลักประกันในการทำงาน สิ่งยึดเหนี่ยว ทางจิตใจ ความกลัวความสูญเสียและภัยอันตรายต่างๆ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 61) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 กล่าวว่า ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย(Safety Needs) เช่น ความมั่นคงทางกาย ทรัพย์สิน จิตใจ

จากการศึกษาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 2 Security or Safety Needs ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้ดังนี้

ความต้องการความมั่นคงหรือปลอดภัย (Security or Safety Needs) หมายถึง ความต้องการปลอดภัยที่มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ปราศจากความกลัว การสูญเสีย และภัยอันตรายทั้งปวง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โรงเรียนจึงมีหน้าที่จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา จัดให้มีการรักษาความปลอดภัยในขณะที่เดินทางไปกลับโรงเรียน มีการประสานงานกับชุมชนเพื่อหาทางรักษาความปลอดภัยช่วยกันตรวจสอบดูแลพื้นที่อันตราย พื้นที่เสี่ยง และหาทางปรับปรุงแก้ไขอาคารเรียนอยู่สม่ำเสมอ ทั้งนี้ นอกเหนือจากด้านอาคารสถานที่แล้ว ความปลอดภัยจากอันตรายจากด้านอื่น ๆ เช่น การถูกทำโทษที่รุนแรงเกินกว่าเหตุของครู การถูกล่วงละเมิดทางเพศภายในโรงเรียน การทะเลาะวิวาทภายในโรงเรียน หรือแม้แต่อันตรายจากยาเสพติด ของเล่น อาหาร และขนมที่จำหน่ายในโรงเรียนก็เป็นสิ่งจำเป็น ที่ผู้บริหารจะละเลยไม่ได้

3) ความต้องการด้านสังคมและความรัก (Social and Love Needs)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายความต้องการด้านสังคมและความรัก (Social and Love Needs) ไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 109-111) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการด้านสังคมและความรัก (Social and Love Needs) เมื่อใดที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการด้านความมั่นคงและด้านความปลอดภัยแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปของมนุษย์คือ ความต้องการทางด้านสังคมและความต้องการทางด้านความรัก การยอมรับของบุคคลในสังคม ต้องการเป็นส่วนหนึ่งในสมาชิกกลุ่ม สมาชิกครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ต้องการการได้รับความเอาใจใส่จากเพื่อนรอบข้าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนควรมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการส่วนนี้ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในองค์กร

สมาน อัสวภูมิ (2551 : 228-229) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการด้านความรัก การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การยอมรับ และมิตรไมตรีจากเพื่อน

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 24) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการทางด้านสังคม

ความรัก การยอมรับเป็นพวกพ้อง (Social or Love or Belonging Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้วความต้องการของคนเราที่จะมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้รับการยอมรับและมีความสำคัญต่อกลุ่ม และมีอิทธิพลบางประการต่อกลุ่มก็จะเกิดขึ้น ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการในด้านความรัก ความเป็นเจ้าของ และความรักใคร่ คนเราจะแสวงหาเพื่อน บรรดาญาติพี่น้อง เพื่อนพ้อง ความต้องการทางด้านความรักนี้เป็นความต้องการที่จะเป็นผู้ให้ความรักและได้รับความรักจากคนอื่น ด้วย การขาดความรักใคร่ในความคิดของ Maslow เห็นว่า สามารถทำให้เกิดผลต่อเนื่องที่เลวร้ายของการปรับตัวได้

สร้อยตระกูล (ตียานนท์) ธรรมานะ (2550 : 93 - 94) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ เมื่อความต้องการในขั้นที่ต่ำกว่า คือ ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ และความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงได้รับการตอบสนองพอสมควรแล้ว ความต้องการในทางสังคม ความต้องการในความรักใคร่ และความรู้สึกเป็นเจ้าของ จะเริ่มมีบทบาท เป็นที่ทราบกันดีว่ามนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคม (Social Animal) ดังนั้นมนุษย์ส่วนใหญ่จึงชอบการกระทำตอบโต้และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสถานการณ์ที่เขาู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับ แต่คนโดยทั่วไปจะมีความต้องการนี้ในระดับที่ต่างกันในแต่ละบุคคล และในแต่ละสถานการณ์ที่ต่างกันด้วย

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546 : 162) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการความรักและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน คนรัก พ่อ แม่ ลูก

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 145 – 146) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความปรารถนาของคนเราที่ต้องการจะมีความผูกพันกับบุคคลอื่น ปรารถนาที่จะได้รับความรักความเอาใจใส่ เอื้ออาทรจากผู้อื่น สำหรับบุคคลที่รู้สึกตนว่าขาดความรักมาตั้งแต่เด็กนั้น เมื่อโตขึ้นก็อาจกลายเป็นคนที่รักตนเอง พฤติกรรมของคนพวกนี้ที่แสดงออกจึงค่อนข้างจะไม่สมดุล บางครั้งอาจเห็นแก่ตัวจนเกินไป แต่บางครั้งก็อาจพยายามเอาใจผู้อื่นมากเกินไปเพื่อให้ผู้อื่นมารักเรา เพื่อเป็นการเติมในสิ่งที่ตนเองรู้สึกว่าคุณขาดแคลน บางครั้งก็แสดงความก้าวร้าวออกมา หรือเห็นผู้อื่นเป็นศัตรูไปหมดโดยพยายามจะแสดงออกเพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจดังนั้น คนเราจึงควรหัดที่เป็นฝ่ายให้ความรักแก่ผู้อื่นและในเวลาเดียวกันก็ยอมตนเป็นที่รักของผู้อื่นไปด้วยหรือรู้จักรับความรักที่ผู้อื่นมอบให้ด้วยไม่ตรีจิตมิตรภาพ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 167) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการทางสังคม ความรักและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Social or Affiliation Needs) ได้แก่ ความต้องการมีเพื่อน คนรัก พ่อแม่ และลูก

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 61) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 กล่าวว่า ความต้องการมีส่วนร่วม และมีความรัก (Belongingness and Love) เช่น การมีสัมพันธ์ไมตรี การได้รับการยอมรับ ความอาทร

จากการศึกษาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 3 Social and Love Needs ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้ดังนี้

ความต้องการด้านสังคมและความรัก (Social and Love Needs) หมายถึง ความต้องการความรัก การมีเพื่อน ได้รับความเข้าใจและการยอมรับจากเพื่อน คนรอบข้าง ครอบครัว และครู เช่น ต้องการคำชมเชยจากคนอื่น ประารถนาและมีเพื่อน ภาษาเดียวกันวัฒนธรรมเดียวกัน สังคมเดียวกัน โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ยอมรับข้อคิดเห็นของนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ผ่อนคลายความเครียดให้กับนักเรียน และให้อิสระในการเลือกเรียนตามความถนัด และต้องการของนักเรียน

4) ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) ไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 109-111) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการการได้รับความนับถือ ความมีชื่อเสียงเกียรติยศ เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง บุคคลจึงพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น บางครั้งสมาชิกในองค์กรจึงอาจจะไม่ได้ต้องการเงินเดือนสูง แต่อาจจะต้องการการยอมรับยกย่องจากบรรดาผู้ร่วมงาน ผู้บริหารจึงอาจมอบหมายงานที่ต้องอาศัยความรับผิดชอบและเป็นงานชิ้นที่สามารถสร้างการตอบสนองความต้องการในด้านนี้ได้

สมาน อัสวภูมิ (2545 : 228-229) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกของบุคคล สำหรับปัจจัยภายในที่สำคัญได้แก่ การยอมรับนับถือตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง ความสำเร็จ ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ สถานภาพ การยอมรับนับถือและการได้รับความสนใจจากผู้อื่น เป็นต้น

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 24) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการมีชื่อเสียง มีฐานะเด่นทางสังคม (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเอง และมีบุคคลอื่นยอมรับนับถือ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยากเป็นที่ยอมรับ และยกย่องของคนอื่นเมื่อทำงานสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้สำเร็จ ความพึงพอใจในการที่มีฐานะเด่นทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองและความรู้สึกว่าคุณค่า

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2550 : 93 – 94) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับหมายถึงความต้องการของบุคคลที่จะมีคุณค่าในสายตาของคนอื่น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถที่แท้จริง ความสำเร็จ และความเคารพที่ได้รับจากคนอื่น

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546 : 162) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการนิยมนับถือตนเอง (Self-Esteem) ต้องการการยอมรับและภูมิใจในตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่าแก่สังคม

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 145 – 146) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการที่จะได้รับความยกย่อง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับและยกย่องว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความเก่งกล้าสามารถ มีคุณค่าเป็นคนสำคัญหรือความต้องการที่จะแสดงออกว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่นอยู่เสมอ ถ้าบุคคลใดมีความต้องการในเรื่องดังกล่าวสูงจนเกินไป บุคคลนั้นก็มักจะเป็นคนที่ชอบพุดจาโอ้อวดยกตนเอง ดังที่คนทั่วไปเรียกว่า “จู้มัว” หรือ “จู้คุย” นั่นเอง สำหรับคนที่มีความมั่นคงในตนเองเชื่อว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถพฤติกรรมของคนพวกนี้จะเป็นไปแบบธรรมชาติไม่มีการคุยโอ้อวดหรือพุดจาโอ้อวดต่างๆและทำงานไปด้วยความมั่นคง

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 167) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียงและความนับถือตนเอง (Esteem Needs) ซึ่งเป็นความภูมิใจตนเองและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น สิ่งที่พบเห็นเป็นปกติก็คือความคิดปกติของพฤติกรรมในกลุ่ม เช่น ความเห็นแก่ตัว ความแตกแยกของกลุ่ม เป็นต้นรากเหง้าของมันก็คือ ความคับข้องใจที่เกิดจากความต้องการทางด้านความนิยมนับถือตนเองที่ไม่ได้รับการตอบสนองนั่นเอง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 61) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 กล่าวว่า ความต้องการมีศักดิ์ศรี (Esteem) เช่นศักดิ์ศรีแห่งตน การยกย่อง การได้รับการนับถือ

จากการศึกษาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 4 Esteem Needs ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้ดังนี้

ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) หมายถึง ความต้องการได้รับการนับถือ มีเกียรติ และฐานะในสังคม กล่าวคือเป็นความต้องการที่จะได้ยอมรับจากสังคม ความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง มีอำนาจ รวมทั้งต้องการองค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงว่าได้รับการยอมรับนับถือเช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมยกย่องนักเรียนดีเด่น โดยจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ผลงานนักเรียน และมีการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น

5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self Actualization)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self Actualization) ไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 109-111) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self Actualization) ความต้องการในด้านนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง 4 ขั้นแล้ว เป็นความต้องการที่ต้องใช้ความสามารถสูงสุดที่มนุษย์มีอยู่ ทำในสิ่งที่สามารถจะทำได้ เช่น ความต้องการเป็นเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งผู้บริหารกระทำได้โดยการจัดในลักษณะของกิจกรรมโครงการบุคลากรดีเด่นในแต่ละสาขา การมอบประกาศนียบัตรหรือเกียรติบัตร

สมาน อัสวภูมิ (2551 : 228-229) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization Needs) เป็นแรงขับที่ไขว่คว้าในการเป็นตัวตนของบุคคลตามศักยภาพแห่งตน เป็นความต้องการที่จะก้าวไปสู่จุดสูงสุดที่ตนเองทำได้ตามเป้าหมายและความสามารถของตน และการเติมเต็มความเป็นตัวตนของตน หรืออาจเรียกว่า “สัจการแห่งตน” นั่นเอง

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 24) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (Self-Actualization Needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกาย ความปลอดภัย ด้านสังคม ความมีชื่อเสียง ได้รับการตอบสนองแล้ว ไม่นานคนผู้นั้นก็จะมีความรู้สึกไม่พอใจเกิดขึ้น หากว่าเขาไม่สามารถที่จะทำอะไรได้ตามที่ตนเองอยากทำ คนเราควรจะได้มีการให้

โอกาสที่จะพยายามทำเพื่อการมีชีวิตที่ดีขึ้น มีความต้องการที่จะมีความรู้สึกว่าเขามีความก้าวหน้าในการที่ได้ใช้ ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะที่ตนเองชอบ องค์ประกอบ อื่นๆ เช่นความรู้สึกว่างานที่มีความสำคัญ งานนั้นท้าทายความสามารถ ความก้าวหน้า ความสำเร็จของงาน และโอกาสในการพิจารณาตนเอง ล้วนแต่เป็นความต้องการที่ท้าทาย ซึ่งถูกจัดรวมไว้ในความต้องการตอนนี้ด้วย Maslow สังเกตเห็นว่านักดนตรีต้องเล่นดนตรี จิตรกรต้องวาดรูป กวีต้องเขียนบทกวี พวกเขาเหล่านั้นมีความสุขกับการได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการจะทำมากที่สุดนั้นเรียกว่า Self-Actualization

สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ (2550 : 93 – 94) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความต้องการประจักษ์ตน Maslow ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับการที่บุคคลพยายามมุ่งตอบสนองความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิตหรือความต้องการประจักษ์ตนนี้ว่า แม้ความต้องการทั้งหมดนี้ จะได้รับการตอบสนองแล้วก็ตาม เราก็ยังมักจะคาดหวังว่าความไม่พอใจอันใหม่ และความไม่พอใจที่ไม่หยุดยั้งจะพัฒนาต่อไปอีก ทั้งนี้เว้นเสียแต่ว่าบุคคลจะกระทำการที่เหมาะสมกับเขาและเขาจะมีความสุขที่สุด นักเล่นดนตรีจะเล่นดนตรี นักศิลปะจะวาดรูป นักกวีจะขีดเขียน สิ่งที่คุณอื่นสามารถเป็นได้ เขาก็จะต้องเป็นอย่างนั้นได้ ความต้องการนี้เราอาจเรียกว่าความต้องการที่จะประจักษ์ตนหรือประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546 :162) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ผู้ซึ่งไม่ต้องกังวลเรื่องปากท้อง ความปลอดภัย ความรัก ความยอมรับในตนเองหรือศักดิ์ศรีอีกต่อไป มนุษย์จะพัฒนาศักยภาพของตนเพราะอยากรู้ อยากรู้อยากสร้างสรรค์เพราะใจรัก ทำงานเพราะอยากจะทำ มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ไปถึงขีดสุดของศักยภาพที่ตนเองมีอยู่อย่างแท้จริง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 145 – 146) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการที่จะเกิดความตระหนักแท้ในตนเอง (Needs for Self-Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตามสภาพที่ตนเป็น เข้าใจถึงความสามารถและความต้องการของตนเองยอมรับในจุดเด่นและจุดอ่อนของตนเอง นับเป็นขั้นความต้องการของคนที่ตนเองปรารถนาจะเป็นซึ่งหมายถึงความต้องการที่จะพยายามสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมอย่างพร้อมมูลและเต็มความสามารถ หรือทำงานตามที่ใจตนชอบหรือประกอบอาชีพตามที่ตนรักบุคคลที่ขึ้นมาถึงระดับนี้จะเป็นผู้ที่มีความอึดเอิบในตนเองพร้อมที่จะทำงานสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับตนเองและสังคม

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 167) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (Self-Actualization) เป็นความต้องการที่แสดงออกตามความสามารถของบุคคล (Person' potential) ที่บุคคลนั้นอยากจะเป็นซึ่งเป็น ความต้องการขั้นสุดยอดของบุคคลที่ไม่ต้องกังวลในเรื่องปากท้อง ความมั่นคงปลอดภัย ความรักและความยอมรับในตนเองหรือศักดิ์ศรีของตนเองอีกต่อไป มนุษย์จะพัฒนาศักยภาพของตนเองเพราะความอยากรู้ อยากเห็นอยากสร้างสรรค์ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองจนไปถึงจุดสุดยอดที่ตนเองมีอยู่อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาดังกล่าวย่อมไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใดๆ และต้องคำนึงถึงศีลธรรมและมนุษยธรรมเป็นหลักด้วย

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 61) ให้คำอธิบายความหมายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 กล่าวว่า ความต้องการเพื่อความเจริญเติบโต (Self-Actualization) รวมทั้งความงาม ความดี และสติปัญญา เช่น รักความดีความงาม ใฝ่รู้ รักความยุติธรรม จัดระเบียบในการดำเนินการ และจัดระเบียบชีวิต มีความสนใจใฝ่รู้

จากการศึกษาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ขั้นที่ 5 Need for Self Actualization ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้ดังนี้

ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self Actualization) หมายถึง ความต้องการที่แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเองและพัฒนาตนเองตามศักยภาพสูงสุด ได้แสดงออกซึ่งทักษะและความเป็นเลิศในบางสิ่งบางอย่างที่ตนมี เช่น ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งเสริมนักเรียนให้ไปสู่ความเป็นเลิศตามความถนัด นักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมอบรม ทัศนศึกษาหาความรู้ และได้ไปแสดงผลงาน และมีการส่งเสริมให้มีการสอนเสริมหรือเรียนพิเศษรายวิชาที่นักเรียนต้องการ

2. ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (Motivation-Hygiene Theory)

ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (Motivation-Hygiene Theory (สมยศ นาวิกาน, 2545 : 86-91) เป็นทฤษฎีของ Frederick Herzberg ซึ่ง Herzberg และเพื่อนร่วมงานของเขาได้สัมภาษณ์นักบัญชีและนักวิศวกรจำนวน 200 จากอุตสาหกรรม 11 แห่ง ในการสัมภาษณ์พวกเขาได้ถามบุคคลเหล่านี้ว่ามีอะไรบ้างในการทำงานของพวกเขาที่ทำให้พวกเขามีความสุขหรือความพอใจ และมีอะไรบ้างที่ทำให้พวกเขาไม่มีความสุขหรือความไม่พอใจ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าคนมีความต้องการแตกต่างกันอยู่ 2 ประเภทที่ไม่ขึ้นอยู่ระหว่างกัน และมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในการทำงาน เขา

ค้นพบว่าเมื่อคนมีความรู้สึกไม่พอใจต่องานของพวกเขา พวกเขาจะพูดถึงสภาพแวดล้อมการทำงานของพวกเขาได้ ในทางกลับกันเมื่อพวกเขามีความรู้สึกที่ดีต่อพวกเขา พวกเขาจะพูดถึงงานโดยตัวของมันเอง Herzberg เรียกความต้องการประเภทแรกว่า ปัจจัยอนามัย เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมการทำงานของคน และทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้ความไม่พอใจในงานที่เกิดขึ้น และ Herzberg เรียกความต้องการประเภทที่ 2 ว่า ปัจจัยจูงใจ เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้สามารถจูงใจคนให้ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจัยสุขอนามัยเป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมของงานที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานได้แก่ นโยบายขององค์กร (Organizational Policies) ลักษณะของการบังคับบัญชา (Quality of Supervision) สภาพการทำงาน (Working Conditions) ค่าจ้างหรือเงินเดือนขั้นพื้นฐาน (Base wage or Salary) ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน (Relationships with Peers) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationships with Subordinates) สถานภาพ (Status) ความมั่นคง (Security) ปัจจัยการจูงใจลักษณะของงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน (Achievement) การยอมรับนับถือ (Recognition) ลักษณะของงาน (Work Itself) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (Advancement) ความเจริญเติบโต (Growth) ปัจจัยการจูงใจนี้ เฮอริชเบอร์เกอร์ เชื่อว่าเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์ทำงานหนักขึ้น กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่และความรู้สึกต่อการทำงาน ปัจจัยนี้ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในการนำทฤษฎีการจูงใจของเฮอริชเบอร์เกอร์ ไปประยุกต์ใช้จะต้องคำนึงถึงทั้งปัจจัยจูงใจ และปัจจัยสุขอนามัยควบคู่กันไปด้วยจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548 : 94) กล่าวไว้ว่า

1) ปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ในงาน (Job dissatisfaction) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในด้านนี้ เช่น นโยบายและการบริหารงานขององค์กร ลักษณะของการบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความมั่นคง อัตราค่าจ้าง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยสุขอนามัยมีความสัมพันธ์กับความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง และความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow การปรับปรุงด้านปัจจัยสุขอนามัยนี้จะไม่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในงานของพวกเขา แต่เป็นการป้องกันไม่ให้พวกเขาเกิดความไม่พึงพอใจในงาน ได้แก่

1.1 เงินเดือน (Salary) คือความพึงพอใจ หรือความไม่พึงพอใจในเงินเดือน หรืออัตราการเพิ่มเงินเดือน

1.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) คือความพึงพอใจที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งภายในองค์กร รวมถึงความพึงพอใจใน

สถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความสามารถในทักษะหรือวิชาชีพ ที่จะช่วยเอื้อต่อการทำงานในวิชาของเขาอีกด้วย

1.3 ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา(Interpersonal Relation : Subordinate) คือการติดต่อไม่ว่าเป็นกิริยา หรือวาจาที่แสดงถึง ความสัมพันธ์อันดียิ่ง

1.4 สถานะของอาชีพ (Status) คือลักษณะของงานหรือสถานะที่เป็นองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกต่องาน เช่นการมีรถประจำตำแหน่ง เป็นต้น

1.5 ความสัมพันธ์กับบังคับบัญชา(Interpersonal Relation : Superior) คือการติดต่อพบปะกัน โดยกิริยา หรือวาจาแต่มีได้หมายความรวมถึงการยอมรับนับถือ

1.6 นโยบายและการบริหาร(Policy and Administration) คือการจัดการและการบริหารงานขององค์การ

1.7 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relation : peers) คือการติดต่อพบปะกัน โดยกิริยาหรือวาจาระหว่างเพื่อนร่วมงานในองค์การ

1.8 สภาพการทำงาน (Working Conditions) คือสถานะภาพที่เอื้อต่อความเป็นสุขในการทำงาน

1.9 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life) คือสถานการณ์บางประการของงานที่ส่งผลต่อชีวิตส่วนตัวในลักษณะที่ผลนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอย่างไรต่ออย่างหนึ่งต่องานของเขา

1.10 ความมั่นคงในงาน(Job Security) คือความรู้สึกของบุคคลที่มีความมั่นคงของงาน ความมั่นคงขององค์การ

1.11 วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision : Technical) คือความรู้ความสามารถผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหารงาน

2) ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการจูงใจในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผลผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน (Job dissatisfaction) ได้แก่ โอกาสในการเจริญก้าวหน้า ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการชมเชยกย่อง การได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานในขั้นที่สูงขึ้นไป การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ซึ่งจัดอยู่ในความต้องการในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow คือ ความต้องการการยกย่อง (ความภาคภูมิใจในตนเอง) และความต้องการความสำเร็จในชีวิต ได้แก่

2.1 ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) หมายถึง ความพึงพอใจและปลื้มใจในผลสำเร็จของงาน เมื่อเขาได้ทำงานหรือสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จ ปัจจัยนี้ นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด

2.2 การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยกย่องชมเชยยอมรับนับถือ หรือได้รับการแสดงความยินดีจากผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่นที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ปัจจัยนี้จะเกิดควบคู่กับความสำเร็จในงาน

2.3 ลักษณะงาน (Work Itself) หมายถึง ลักษณะงานที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถ งานที่ใช้ความคิด ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ

2.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาให้โอกาสแก่ผู้ทำงานได้รับผิดชอบต่อการทำงานของตนอย่างเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบหรือควบคุมมากเกินไป

2.5 ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้รับเลื่อนเงินเดือนหรือตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมถึงโอกาสที่ได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน

2.6 ความเจริญเติบโต (Growth) หมายถึง การได้มีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน มีทักษะหรือความเชี่ยวชาญจากการปฏิบัติงาน

จากทฤษฎีของ Frederick Herzberg ซึ่ง Herzberg เชื่อว่า องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพอใจในงานคือ ความสำเร็จ ความได้รับการยกย่อง ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ การมีโอกาสก้าวหน้า สิ่งที่ไม่สร้างความไม่พอใจในงานคือได้แก่ นโยบายขององค์กร ลักษณะของการบังคับบัญชา สภาพการทำงาน ค่าจ้างหรือเงินเดือนขั้นพื้นฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ได้บังคับบัญชา สถานภาพ ความมั่นคง

3. ทฤษฎีการจูงใจ อี.อาร์. จี ของ Alderfer (Alderfer's Existence Relatedness – Growth Theory : E.R.G Theory)

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540 : 27-28) ได้อธิบายทฤษฎีการจูงใจ E.R.G. ไว้ว่า ความต้องการทฤษฎีการจูงใจ E.R.G. Alderfer ผู้สร้างทฤษฎีการจูงใจ E.R.G. ได้จำแนกความต้องการออกเป็น 3 กลุ่ม

1) ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิต (Existing Needs) ความต้องการที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ รวมความต้องการทางด้านกายภาพกับความต้องการทางด้านความปลอดภัย ทางด้านวัตถุ

ที่อธิบายถึงความต้องการสองขั้นตอนแรกในทฤษฎีการจูงใจของ Maslow เข้าไว้ด้วยกัน และความต้องการแบบนี้จะเป็นแบบที่ว่า หากมีผู้หนึ่งได้รับความต้องการที่ว่านี้ อีกฝ่ายหนึ่งก็จะต้องเป็นฝ่ายเสียความต้องการนี้

2) ความต้องการสัมพันธ (Relatedness Needs) ความต้องการนี้ก็คือ ความต้องการในด้านการที่จะมีสัมพันธกับบุคคลอื่นๆ อาทิ กับสมาชิกภายในครอบครัว กับเพื่อนร่วมงาน กับเพื่อน กับบุคคลที่ตนเองมีความเกี่ยวพันด้วย ความต้องการนี้ตรงกันข้ามกับความต้องการเพื่อการดำรงชีวิต ความพอใจของพวกเขาจะขึ้นอยู่กับการแบ่งส่วนซึ่งกันและกัน ความเข้าใจกัน และอิทธิพลของปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

3) ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) ความต้องการนี้เป็นผลจากการที่บุคคลเข้ามีส่วนร่วมอย่างจริงจังกับสภาพแวดล้อมของเขา อาทิ ครอบครัว งาน และกิจกรรมส่วนตัว ความพอใจในการเจริญก้าวหน้านี้ได้มาจากการที่บุคคลนั้นเผชิญปัญหาในสภาพแวดล้อมที่ทำให้เขาได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ หรือได้พัฒนาความสามารถให้เพิ่มมากขึ้น

ความต้องการขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ประการ แต่ละอย่างของทฤษฎีการจูงใจ E.R.G. อธิบายได้ในรูปของเป้าหมายที่ทำให้ต้องมีการดำเนินงานเพื่อให้ได้เป้าหมายที่ต้องการนั้นมาในรูปของขบวนการ จากขบวนการนี้เองจึงจะได้รับความพึงพอใจที่ต้องการได้ สำหรับความต้องการเพื่อการดำรงชีวิต เป้าหมายก็คือ สิ่งของที่เป็นวัตถุและขบวนการก็เป็นเพียงการให้ได้วัตถุ นั้นมาให้พอเพียงแก่ความต้องการเท่านั้น และเมื่อสิ่งของนั้นมีน้อยหรือหายากขบวนการก็จะกลายเป็นการแพ้-ชนะ และการที่คนหนึ่งได้รับประโยชน์ก็จะมีความสัมพันธ์กับฝ่ายที่เสียประโยชน์

ในด้านความต้องการความสัมพันธ์ เป้าหมาย คือการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น (บุคคลหรือกลุ่ม) และขบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมายนั้น คือ การแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกที่มีต่อกัน สำหรับความต้องการความเจริญก้าวหน้า เป้าหมายคือ สภาพแวดล้อมที่มีอยู่และกระบวนการการร่วมแบบต่างๆของบุคคลหนึ่งที่จะสามารถแยกแยะความแตกต่างและการผสมผสานตัวเองได้ในฐานะที่เป็นมนุษย์ที่จะดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมนั้นได้ ทฤษฎีการจูงใจ E.R.G. มีสิ่งที่จะต้องพิสูจน์อยู่หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

P.1 ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

P.2 ความต้องการความสัมพันธ์ได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

P.3 ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการความสัมพันธ์ก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

P.4 ความต้องการความสัมพันธ์ได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการความสัมพันธ์ก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

P.5 ความต้องการความเจริญก้าวหน้าได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการความสัมพันธ์ก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

P.6 ความต้องการความสัมพันธ์ได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการความเจริญก้าวหน้าก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

P.7 ความต้องการความเจริญก้าวหน้าได้รับการตอบสนองให้เกิดความพอใจน้อยเท่าใดความต้องการความเจริญก้าวหน้าก็จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนามากอย่างยิ่งมากขึ้น

จากทฤษฎีการจูงใจ E.R.G.พอที่สรุปได้ว่าความต้องการของมนุษย์มีด้วยกัน 3 ประการด้วยกันคือ ความต้องการมีชีวิต ด้านร่างกายและความปลอดภัยซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow ส่วนความต้องการความสัมพันธ์ภาพ เป็นความต้องการของบุคคลที่จะต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และความต้องการความก้าวหน้ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg ถ้าบุคคลได้รับการสนองต่อความต้องการดังกล่าว แล้วก็จะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

4. ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของ McClelland

อำภา บุญช่วย (2549:72-73) ได้กล่าวว่า McClelland (David McClelland) ได้ใช้แบบทดสอบ Thematic Apperception Test (TAT) เพื่อศึกษาความต้องการของบุคคลในองค์กร โดยการให้วาดภาพและเขียนเรื่องราวจากรูปภาพที่แสดงให้เห็นผลจากการศึกษา McClelland ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) ความต้องการสัมฤทธิ์ผลเป็นความต้องการที่มุ่งจะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศตามมาตรฐาน เป็นแรงขับที่นำไปสู่การแข่งขันสู่ความเป็นเลิศ อำภา บุญช่วย(2549 : 75) กล่าวว่า บรรดาความต้องการทั้งสามประการข้างต้น n Ach ถือว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผลเป็นความโน้มเอียงก่อนข้างคงที่แรงจูงใจนี้จะยังไม่เกิดการกระทำจนกว่าจะถูกกระตุ้นโดยสิ่งชี้แนะ หรือสิ่งล่อใจในสถานการณ์ที่ให้สัญญาณแก่บุคคลว่า พฤติกรรมบางประการจะนำไปสู่ความสำเร็จ McClelland ระบุถึงลักษณะสำคัญของผู้ที่มีความต้องการด้านสัมฤทธิ์ผลสูงไว้ดังนี้

- 1.1 เป็นผู้ที่มีความต้องการที่จะรับผิดชอบต่อการทำงาน หรือการแก้ไข ปัญหาคนเดียวมากกว่าทำงานกับคนอื่น ๆ
- 1.2 เป็นผู้กล้าเสี่ยงและมีแนวโน้มที่จะตั้งเป้าหมายในระดับค่อนข้างยากแต่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ
- 1.3 เป็นผู้กล้าจะกลับมาดูการกระทำของตนว่าการกระทำนั้นดีหรือไม่ อย่างไร
- 1.4 เป็นผู้ที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา ใฝ่ต่อการรับรู้ และยอมรับในตัวเอง
- 1.5 เป็นผู้ที่มีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ไม่ชอบงานที่จะทำให้ตนรู้สึกว่าจะไม่ประสบความสำเร็จ โดยใช้โอกาส และสถานการณ์ที่เอื้ออำนวย
- 1.6 เป็นผู้ที่ใช้ภาวะผู้นำแบบการมีส่วนร่วมและมุ่งมั่นเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถสอนและฝึกรวมได้ด้วยเทคนิคดังนี้สนับสนุนการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคลสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ในการคิด พุด กระทำ และการรับรู้เกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผลให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จอย่างไรให้มีการสนับสนุนจากกลุ่ม เช่น ให้ออกกำลังกายได้เล่าเรื่องที่ประสบความสำเร็จแลกเปลี่ยนกัน

2. ความต้องการอำนาจ (Needs for Power) ความต้องการด้านอำนาจเป็นความต้องการในการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นหรือแรงจูงใจให้ผู้อื่นมีพฤติกรรมที่ตนต้องการ n Pow ยังแบ่งเป็นความต้องการอำนาจส่วนตัว (Personal Power) เพื่อสนองกิเลส หรือสร้างอิทธิพลส่วนตัว และความต้องการมีอำนาจทางสังคม (Social Power) ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี และจำเป็นต่อผู้บริหารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ผู้ที่มีความต้องการอำนาจทางสังคมจึงมักเป็นผู้บริหารที่ชอบทำงานเพื่อจะได้สามารถควบคุมใจผู้อื่น และต้องการให้สังคม และสาธารณชน รู้จัก ยอมรับ และชื่นชม

นอกจากนั้น อำภา บุญช่วย(2549 : 76) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความต้องการสูงด้านอำนาจ ดังนี้ต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นชอบแข่งขันและแสวงหาตำแหน่งผู้นำตามสถานการณ์และโอกาสให้ความสำคัญเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจและชื่อเสียงเหนือผู้อื่นมากกว่าที่จะทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

3. ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) ความต้องการสัมพันธ์ คือความปรารถนาที่จะสร้าง และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น บุคคลที่มี n Aff สูงจะชอบทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี Robbins (1988 : 34) ได้กล่าว ถึงลักษณะของบุคคลที่มีความต้องการสูงด้านความสัมพันธ์ ดังนี้ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้กับการยอมรับจากผู้อื่นมีแนวโน้มที่จะชอบสัมพันธ์ร่วมมือกับบุคคลอื่น มากกว่าที่จะแสดงอำนาจหรือแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ

มีความปรารถนาที่จะผูกมิตรเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกันยิ่งขึ้นในองค์กรใดก็ตาม ถ้าผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศของความร่วมมือ จัดสภาพแวดล้อม และสนับสนุนการทำงานให้ดีแล้ว ผู้ที่มีความต้องการสูงด้านความสัมพันธ์จะทำงานได้ผลดียิ่ง ทำงานเข้มแข็งขึ้น และมีความพึงพอใจกับความต้องการด้านความสัมพันธ์ของตน

จากแนวคิดทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของ McClelland สรุปได้ว่า ความต้องการเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมที่จะแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ ซึ่งเป็นแรงขับผลักดันความต้องการทางกายภาพซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ จะสนองความต้องการของตนที่เกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองตามความต้องการขั้นต้นแล้ว ความต้องการขั้นถัดไปก็จะตามมาโดยไม่มีที่สิ้นสุด ส่งผลให้บุคคลเกิดความแสวงหาในสิ่งอื่น ๆ อีกต่อไปและมี การพัฒนาตามลำดับจนถึงขั้นความต้องการขั้นสูงสุด รวมถึงความต้องการด้านจิตใจมีส่วนช่วยให้เกิดแรงขับในการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้วย ความต้องการขั้นพื้นฐานที่เป็นความต้องการของมนุษย์ เป็นความต้องการที่ตอบสนองทางด้านร่างกายและความรู้สึกต่าง ๆ สำหรับความต้องการด้านการศึกษา เป็นความต้องการในการพัฒนาตนเองตามสภาพทางสังคม เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow เชื่อว่า ความต้องการของมนุษย์สามารถจัดลำดับขั้นได้ 5 ขั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการจูงใจ Alderfer พอที่สรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์มีด้วยกัน 3 ประการด้วยกันคือ ความต้องการมีชีวิต ด้านร่างกายและความปลอดภัยทฤษฎีความต้องการสองปัจจัยของ Herzberg มีองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพอใจในงาน และ สิ่งที่สร้างความไม่พอใจในงาน ส่วนทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของ McClelland ไม่ได้ลำดับความต้องการแต่อย่างใด ไม่เน้นการตอบสนองในระดับล่างแต่มุ่งสู่การสามารถตัดสินใจสู่ความสำเร็จเป็นสำคัญซึ่งสามารถสรุปทฤษฎีของ Maslow , Herzberg , Alderfer และ McClelland ในเชิงเปรียบเทียบ ดังนี้

Maslow	Herzberg	Alderfer	McClelland
ความสำเร็จในชีวิต self-actualization	ปัจจัยจูงใจ motivational factors	ความต้องการความ เจริญก้าวหน้า	ความต้องการ สัมฤทธิ์ผล n Ach
ต้องการการยกย่อง self-esteem		Growth ความต้องการสัมพันธ์	ความต้องการอำนาจ nPow
ทางด้านสังคม and security	ปัจจัยสุขอนามัย hygiene factors	Relatedness	
ความปลอดภัย safety and security		ความต้องการเพื่อการ ดำรงชีวิต existence	
ทางด้านร่างกาย physiological			

ภาพประกอบที่ 1 แสดงเปรียบเทียบทฤษฎีของ Maslow , Herzberg , Alderfer และ McClelland

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ ได้แก่ ทฤษฎีของ Maslow , Herzberg , Alderfer และ McClelland ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบแนวทางที่จะนำทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow มาใช้กำหนดเป็นตัวแปร และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนราธิวาส ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพร พวงมาลัย (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน โดยทำการศึกษาจากประชากร จำนวน 94 คน การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามความต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ นักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่เลือกสายสามัญ แผนการเรียนศิลป์-ภาษา รองลงมาคือ สายอาชีพ สาขาวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ

นักเรียนมีความต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียน ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการ ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสารในการเลือกศึกษาต่อ ด้านทุนการศึกษา ด้านการให้คำปรึกษา และด้านการเตรียมตัวสอบ

ปิยะ ประสงค์จันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการศึกษาต่อสายอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพส่วนตัวของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดามากกว่า 3 คนขึ้นไป คะแนนสะสมจนถึงปัจจุบันอยู่ใน ช่วงระหว่าง 2.00 – 2.99 ผู้ให้การสนับสนุนการศึกษาบิดาและมารดาเป็นส่วนใหญ่ โดยมีมารดาเป็นผู้ให้พักอาศัย ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อวิชาชีพสาขาพาณิชยกรรม และมีความคาดหวังการศึกษาสูงสุดในสายอาชีพ ระดับปริญญาตรีและสถานศึกษาที่นักเรียนประสงค์จะศึกษาต่อมากที่สุด วิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานภาพครอบครัวของนักเรียน ส่วนใหญ่เฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดาหรือผู้อุปการะต่ำกว่า 4,000 บาท เหตุผลความต้องการศึกษาต่อ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเงิน โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านบุคคล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับเหตุผลความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก คือ เลือกเรียนด้วยตนเองและเรียนตามเพื่อน ๆ อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านความถนัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางมีเพียงข้อเดียว คือ วิชาชีพที่เลือกเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง มีระดับเหตุผลความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนำความรู้ไปช่วยเหลือสังคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีระดับเหตุผลความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก คือ เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของครอบครัวและส่วนใหญ่มีระดับเหตุผลความต้องการศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง

เขตรัฐ พ่วงธรรมรงค์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการศึกษาของ นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขต 8 จังหวัดภาคกลางและภาคใต้ตอนบน เข้าเรียนในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเกี่ยวกับความต้องการในประเด็นดังต่อไปนี้ 1. การเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน 2. การเลือกเรียนต่อในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และเสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พื้นที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยโรงเรียนในจังหวัดดังนี้ ราชบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม สมุทรสาคร กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 8

จังหวัด ตัดสินใจศึกษาต่อในสถานศึกษา เรื่อง ลำดับความต้องการ 1. ด้านอรรถประโยชน์ของสถานศึกษา 2. ด้านชื่อเสียง 3. ด้านความก้าวหน้า 4. ด้านลักษณะของงานและความถนัด และ 5. ด้านความสนใจและความเห็นส่วนตัว ความต้องการศึกษาต่อในสถานศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 จังหวัด เรียงลำดับความต้องการ 1. มหาวิทยาลัยปิดของรัฐ 2. มหาวิทยาลัยเปิด 3. มหาวิทยาลัย/วิทยาลัยเอกชน 4. สถาบันราชภัฏ 5. วิทยาลัยเทคนิค/วิทยาลัยอาชีววะ และ 6. สถาบันราชมงคล นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 จังหวัด เรียงลำดับความต้องการที่เลือกจะศึกษาต่อในสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในโปรแกรมวิชา 1. โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ 2. โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ 3. โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ 4. โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป 5. โปรแกรมวิชาอังกฤษธุรกิจ 6. โปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และ 7. โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา

วิทยา วิสูตรเรื่องเดช (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัณฑิตวิทยา ปีการศึกษา 2544 พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนสายสามัญมากที่สุด คือ ต้องการประกอบอาชีพที่เลื่อนเงินเดือนเร็ว ส่วนปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนต่อสายอาชีพมากที่สุด คือ เพื่อต้องการประกอบอาชีพหลายอย่างเพื่อสร้างฐานะของตนเองได้อย่างรวดเร็ว ปัจจัยที่มีผลต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ มาจาก เพศ ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม การศึกษาของบิดา มารดา อาชีพของบิดา รายได้ของครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พล เหลือรังสี (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ คือ ปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านลักษณะของสถาบัน ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญา ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ระดับแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คือ ด้านลักษณะของสถาบัน ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ

ภาวรินทร์ สุระเดชะวงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธิวราราม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพด้านปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ แผนการเรียนและคะแนนเฉลี่ยสะสมของผู้เรียน และ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ กับความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา คือ รายได้ของ

ผู้ปกครอง รายได้ที่คาดหวังของผู้เรียน ความคาดหวังในอาชีพของผู้เรียน จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษา อยู่ในทุกระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและทัศนคติกับความต้องการศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษา

มนัส จันสุทธีรางกูร (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการในการเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่มีความต้องการเลือกอาชีพในหมวดอาชีพการบริการสังคม ร้อยละ 30.4 และผลการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน แผนการเรียน มีความสัมพันธ์กับความต้องการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และปัจจัยครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของมารดา มีความสัมพันธ์กับความต้องการเลือก อาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยสังคมทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ การได้รับ ข้อมูลข่าวสารคำแนะนำในการเลือกอาชีพ การได้รับคำแนะนำในการเลือกจากบุคลากร ได้รับการ ชักชวนจากเพื่อนในการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความต้องการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

มะแอน ราโอบ (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังใน การศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัด ปัตตานี พบว่าความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะศึกษาต่อด้านสามัญ และศาสนาตามความถนัด จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเพราะว่าต้องการจะมีหน้าที่การงาน และ อาชีพที่มั่นคงได้ในอนาคต รวมทั้งคาดหวังที่จะประกอบอาชีพในอนาคต ตามสาขาที่เลือกศึกษา ผู้ปกครองให้บุตรตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกอาชีพ สำหรับนักเรียนที่คาดหวังว่าจะไม่ศึกษาต่อ จะออกมาทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวก่อน ถ้ามีโอกาสก็จะศึกษาต่อ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความ คาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน เกิดจาก 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน เกิดจากการได้รับรู้ ข่าวสารที่หลากหลาย และ ได้รับแรงจูงใจจากครอบครัว ปัจจัยที่สองด้านครอบครัว เกิดจากการพัก อาศัยอยู่กับครอบครัว ผู้ปกครองสนับสนุนให้บุตรได้รับการศึกษา และมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับ นักเรียน ปัจจัยที่สามด้านเศรษฐกิจ เกิดจากอาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ปัจจัยที่สี่ด้านสังคมและ วัฒนธรรม เกิดจากค่านิยมของบุคคลในชุมชน การมีส่วนร่วมของกลุ่มเพื่อน บทบาทของสื่อ และ พ่อแม่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อ และปัจจัยสุดท้ายด้าน โรงเรียน เกิดจากจุดมุ่งหมายของการ แนะแนว ความสนใจกิจกรรม วิธีการแนะนำการบริการแนะแนว การให้คำปรึกษาของครูประจำ ชั้น ความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียน นโยบายทางการศึกษาของโรงเรียน การมุ่งเน้นให้ศึกษาทั้ง ศาสนาและสามัญ ทุนการศึกษา การติดตามผลงานนักเรียน และการเก็บข้อมูลทางสถิตินักเรียนที่ ศึกษาต่อ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการศึกษาต่อ ของนักเรียนสรุปได้ว่าความต้องการของคนเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการงูใจ และความต้องการของคนมีข้อสังเกต ดังนี้ (1) คนเรามีความต้องการไม่สิ้นสุด เมื่อได้รับการตอบสนองจากความต้องการอย่างหนึ่งแล้วก็จะเกิดความต้องการในสิ่งอื่นต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด (2) ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดการงูใจที่จะกระทำพฤติกรรม ส่วนความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เกิดการงูใจอีกต่อไป (3) ความต้องการของคนจะเป็นลำดับชั้น โดยเริ่มจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นไปสู่ความต้องการในระดับสูงขึ้น และความต้องการในระดับต้นจะเป็นพื้นฐานของความต้องการในระดับสูงขึ้นไป คนจึงจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นลำดับชั้น จึงจะพัฒนาความต้องการในระดับสูงขึ้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus